

VI MÅSTE PRATA OM ROBOTARNA

Det är mindre än en vecka kvar av valrörelsen och robotarna lyser med sin frånvaro i debatten. Det låter kanske som ett märkligt påstående, men borde inte vara det. Politiska val handlar ju om att vi väljare utifrån de förutsättningar som finns fattar beslut om vilken politik vi tror bäst möter framtidens utmaningar. Och det är här robotarna kommer in i bilden.

En av valets viktigaste frågor är hur jobben kan bli fler. Utgångspunkten i debatten blir tyvärr ofta att man tar de jobb som finns för givna och att det "bara" handlar om att bygga på med nya jobb. I själva verket pågår hela tiden en omvandling av arbetsmarknaden där människor byter jobb. Företag lägger ned, jobb försvinner samtidigt som nya kommer till. Landets jobbskapare arbetar hela tiden och antalet nya jobb är egentligen större än vad nettostatistiken ger sken av.

Sysselsättningen har ökat de senaste åren och det motsvarar långt fler nya jobb än vad själva nettoökningen uttrycker. Och det är nu robotarna blir viktiga. För att öka det totala antalet sysselsatta i framtiden kommer vi att behöva företag som genererar väsentligt många fler arbetstillfällen. Utmaningen är större än vad debatten återspeglar. Och dessutom kommer vi att behöva jobb av en karaktär som vi i dag bara kan fantisera om.

Det vi ser hända är att robotar (låt oss förenklat kalla det så) i allt högre grad ersätter arbetsuppgifter som vi människor utför. Vi har vant oss att detta sker i industrin. Nu kommer nästa fas som slår mycket bredare mot arbetsmarknaden. Ta exempelvis hur arbetsmarknaden för lastbils- och taxichaufförer påverkas när förarlösa bilar slår igenom. Inom överskådlig tid väntas maskiner ta över moment av yrkesroller vi aldrig kunnat föreställa oss var möjliga, som läkare, advokater och revisorer.

Dessa kommer exempelvis att kunna diagnostisera sjukdomar, dela ut medicin och hantera avtal och revidera bokföring. Det sågs att den mest utvecklade "läkarroboten" nu motsvarar en student som studerat tre år på läkarlinje. Det görs bedömningar att uppemot vartannat arbete som i dag utförs av människor försvinner framöver. Till detta kan man ha olika förhållningssätt. Man kan se utvecklingen som ett hot, skylla på någon annan och hoppas att det löser sig. Eller så kan man i detta se en utmaning och möta den proaktivt. Det finns en magisk faktor som gör att vi har all anledning att vara hoppfulla och det är människans fantastiska uppfinningsrikedom.

Personligen är jag övertygad om att vi människor genom vår innovationsförmåga hittar sätt att utveckla vår livskvalitet och skapa jobb åt många. Av förändringar följer dessutom nya möjligheter. Förarlösa bilar öppnar exempelvis för innovation kring hur dessa kan utvecklas, utformas och fungera. Detta innebär stora möjligheter för exempelvis Volvo som arbetar aktivt med utvecklingen. Teknik ersätter jobb samtidigt som vi människor hittar på nya. Detta är i grunden positivt och vad vi kan kalla utveckling.

Det är viktigt att inte använda den teknologiska utvecklingen för att skrämna människor med de hot som ligger framför oss. Vad vi borde göra mer är att tala om teknologins möjligheter, konsekvenser och om de utmaningar som följer. På samma sätt som statsministern förtjänstfullt var öppen om asylutmaningen de kommande åren borde vi vara tydliga med den enorma utmaning svensk ekonomi och arbetsmarknad står inför.

När verklighetsbilden förändras och utmaningarna skärps förändras också den politiska utmaningen. Frågan blir då vilken typ av politik som skapar bäst förutsättningar, drivkrafter och uppmuntrar människor till skapande och innovation. Den frågan borde vara mer i centrum, snarare än traditionell arbetsmarknadspolitik.

Robotar kan tyckas kalla, hårda och könlösa, men just nu skulle de skänka framtidsperspektiv i den politiska debatten.